

Вступ. Різноманітність природи. Пізнання природи людиною

Мета уроку: закріпити поняття «жива й нежива природа» та методи пізнання природи; формувати уявлення про цінність природи для людей; формувати вміння моделювати, спостерігати за живою й неживою природою; виховувати бажання берегти й охороняти природу; розвивати пізнавальний інтерес до вивчення природи.

Очікувані результати: учні повинні називати методи пізнання природи; учні повинні вміти характеризувати різноманітність живої й неживої природи.

Обладнання та матеріали: ілюстрації із зображенням представників царств живої природи; предмети неживої природи, малюнки із зображенням рослин різних видів, кросворд, портрети науковців.

Тип уроку: засвоєння нових знань.

■ 1. Організаційний момент

1.1. Привітання.

1.2. Перевірка готовності учнів до уроку. Нагадування про особливості роботи на уроках природознавства.

1.3. Синоптична хвилинка.

«Гідрометцентр повідомляє: сьогодні ___ (дата, місяць), небо ___ (вказується стан неба), температура повітря ___, вітер ___ (сильний, помірний, слабкий)».

1.4. Створення позитивного настрою.

Посміхніся квітам, людям.

І тоді обов'язково день тобі веселим буде!

■ 2. Мотивація навчальної діяльності

Вступне слово вчителя

Погляньте навколо. Яка прекрасна природа! Незвичайне поєднання форм і кольорів, переливи барв оточують нас. Різноманітність природних явищ завжди дивує людство. Загадковий світ природи вивчають учені всіх країн, і, здається, усіх таємниць природи ще не розкрито. Але природу можна досліджувати й пізнавати. Почнемо?

■ 3. Актуалізація опорних знань

3.1. Розгадування кросворда на дошці.

3.2. Фронтальна бесіда.

— Яке слово позначає найцінніший скарб для людства? Вон писане у виділеному стовпчику нашого кросворда. (Природа)

— На які дві великі групи поділяються природні об'єкти (Об'єкти живої природи та об'єкти неживої природи.)

— До якої природи, живої чи неживої, належать слова-відкросворда? (До об'єктів живої природи.)

— За якими ознаками відрізняють живу природу від неживої? (Об'єкти живої природи народжуються, живляться, ростуть і помирають.)

■ 4. Повідомлення теми та мети уроку

Слово вчителя

— Чи здогадалися ви, про що ми говоритимемо сьогодні? Так, про різноманітність природи та пригадаємо, якими способами ми досліджували природу в 2-му класі.

■ 5. Сприйняття й осмислення нового матеріалу

5.1. Розповідь учителя про видатних учених з елементами бесіди.

5.2. Робота з підручником, с. ____.

Читання відповідного розділу параграфа, де висвітлюється коло явищ, досліджуваних кожною природничою наукою.

5.3. Розповідь учителя про методи дослідження природи. Термінологічна робота в зошитах.

Демонстрування приладів або їх зображень з короткою характеристикою їхнього призначення.

5.4. Робота в парах «Поєднай». (Роздавальний матеріал.)

Завдання: з'єднати способи пізнання природи людиною з відповідними об'єктами.

— Хто пригадав, з якою метою ми використовували ці методи досліджень?

5.5. Робота з підручником, с. ____ . Читання матеріалу, перегляд ілюстрацій.

Фізкультхвилинка

■ 6. Узагальнення й закріплення знань

6.1. Робота в зошитах із друкованою основою, с. ____ .

6.2. Бліцопитування.

6.3. Індивідуальна робота на картках. (Роздавальний матеріал.)

Завдання: з'єднати прилади з об'єктами вимірювання.

6.4. Взаємоперевірка індивідуальної роботи в парах.

6.5. Прийом «Вільний мікрофон». Обговорення висловів про природу.

— Чому видатні митці у своїх висловлюваннях прославляють природу?

— Який вислів ви вважаєте найкращим?

■ 7. Підбиття підсумків уроку

Прийом «Інтерв'ю»

— Що, на вашу думку, було на уроці найцікавішим?

— Яка діяльність на уроці вам сподобалась найбільше?

■ 8. Домашнє завдання, інструктаж щодо його виконання

Підручник: _____

Зошит: _____

Індивідуальне завдання: _____

Зміст

Вступ	3
Урок №1. Вступ. Різноманітність природи. Пізнання природи людиною.	4
Урок №2. Вода в природі. Світовий океан, його частини. Позначення на контурній карті частин Світового океану.	6
Урок №3. Властивості води. Три стани води. Температура плавлення льоду та кипіння води	8
Урок №4. Вода — розчинник. Розчинні та нерозчинні речовини. Практична робота «Дослідження розчинності речовин, що використовуються в побуті»	10
Урок №5. Прісна та морська вода. Розподіл запасів прісної води на Землі. Використання прісної і морської води людиною	12
Урок №6. Робота води в природі. Використання води людиною. Запитання до природи: «Вода — руйнівник, чи вода — рятівник?»	14
Урок №7. Охорона води	16
Урок №8. Екскурсія до водойми	18
Урок №9. Повітря, його склад та властивості	20
Урок №10. Пружність та теплопровідність повітря. Розширення повітря при нагріванні	22
Урок №11. Нагрівання та охолодження повітря над сушею та водною поверхнею	24
Урок №12. Рух повітря. Дослідницький практикум «Як змусити вітер працювати?»	26
Урок №13–14. Склад повітря. Джерела забруднення повітря. Міні-проект «Виявлення пилу в повітрі та встановлення джерел його забруднення»	28
Урок №15. Поняття про гірські породи, їх різноманітність	30
Урок №16. Корисні копалини, способи їх видобування. Практична робота «Ознайомлення з колекцією корисних копалин»	32
Урок №17. Види корисних копалин. Використання корисних копалин у господарській діяльності людини	34
Урок №18. Склад ґрунту. Значення та охорона ґрунтів. Демонстраційний дослід «Виявлення складу ґрунту»	36
Урок №19. Охорона ґрунту	38
Урок №20. Екскурсія «ґрунти моєї місцевості». Запитання до природи «Як поліпшити властивості ґрунту?»	40
Урок №21. Сонце — невичерпне джерело енергії. Поняття про енергію. Сонячна енергія та її перетворення на інші види енергії	42
Урок №22. Вплив Сонця на об'єкти неживої природи	44
Урок №23. Сонце, вітер і вода — невичерпні джерела енергії	46
Урок №24. Вплив Сонця на життєдіяльність людини. Поняття про збереження тепла та електроенергії у побуті	48
Урок №25. Збереження тепла та електроенергії в будинках. Дослідницький практикум «Як зменшити втрати тепла в будинку?»	50
Урок №26–27. Творчий проект «Захисти природу»	52
Урок №28. Закріплення вивченого. Контроль знань	54
Урок №29. Рослини — живі організми. Закладання дослідів «Умови проростання насіння»	56
Урок №30. Різноманітність рослин у природі	58
Урок №31. Умови розвитку рослин. Практична робота «Дослідження умов розвитку рослин»	60
Урок №32. Квіткові рослини. Практична робота «Розмноження квіткових рослин»	62
Урок №33. Пристосування квіткових рослин до різних умов. Практична робота «Робота зі зразками гербаріїв квіткових рослин»	64
Урок №34. Різноманітність культурних рослин. Культурні рослини рідного краю	66
Урок №35. Хвойні рослини. Значення хвойних рослин для природи	68
Урок №36. Повторення вивченого про рослини. Охорона рослин. Запитання до природи: «Які легенди про рослини і тварин склали наші пращури?»	70
Урок №37. Тварини. Різноманітність тварин	72
Урок №38. Комахи. Охорона комах	74
Урок №39. Риби	76
Урок №40. Птахи	78
Урок №41. Звірі (ссавці)	80
Урок №42. Способи живлення тварин (рослиноїдні, м'ясоїдні (комахоїдні, хижі), всеїдні тварини)	82
Урок №43. Ланцюги живлення. Практична робота «Складання ланцюгів живлення»	84
Урок №44. Дикі і свійські тварини. Походження свійських тварин від диких	86
Урок №45. Повторення вивченого про тварин. Узагальнюючий урок	88
Урок №46. Гриби — живі організми. Будова грибів	90
Урок №47. Значення грибів для природи. Гриби їстівні та отруйні	92
Урок №48. Бактерії. Значення бактерій для природи. Віруси	94
Урок №49. Закріплення вивченого. Запитання до природи: «Чому бактерії називають і друзями, і ворогами людини?»	96
Урок №50. Охорона рослинного і тваринного світу. Червона книга України	98
Урок №51. Державні заповідники та ботанічні сади. Заповідні території рідного краю	100
Урок №52. Урок-панорама «Будь природі другом»	102
Урок №53. Повторення вивченого за темою «Рослини, тварини і середовища їх існування»	104
Урок №54. Ознайомлення з розмаїттям рослинного і тваринного світу рідного краю. Екскурсія до весняного парку	106
Урок №55. Організм людини	108
Урок №56. Системи органів тіла людини та їхнє значення в житті людини	110